

בענין הרכבה בסרק ובפתות מטפח

בקובץ תורני "משואות" חוברת ב' דן שם הרה"ג ר' מרדכי יודי נ"י בכמה פרטים בעניני הרכבה והנה בדין הרכבה על אילן סרק מסיק ז"ל ומאחר שהרמב"ן הגר"א והשאגת אריה והחזון איש כולהו ס"ל דמונין בהרכבת סרק משעת נטיעת הסרק, המיקל יש לו על מי לסמוך.

והנה אם אמנם החזו"א כתב כן להדיא כמובא שם, וכן הגר"א כתב כן בסימן רצ"ד סקמ"ר (ופלא שבעל המאמר שם לא הזכיר להגר"א מקודם בכל פלפולו שם, אגב גם דברי השאגת אריה בפ"י הר"ן וכן דברי מרן הגרצ"פ פראנק זצ"ל שדחה להשאג"א, לא הזכיר איה מקום תחנותם. כאילו הדברים ידועים לכל, וקיצור לשון יש כאן, אולם הקורא הישר יכול למצאם בכרם ציון חלק ה').

אולם מש"כ שכן דעת הרמב"ן, פלא דמהרמב"ן בר"ה מבואר שפסק כר"ל דהולכינן בזה אחר שעת ההרכבה, וכן הביא בעל המאמר שם שכ"ד הרשב"א והריטב"א וכן מבואר דעת הר"ן, וכ"כ בקרן אורה על סוטה פרק ח' בדעת הר"ן. ובספר תרועת מלך על ר"ה סי' י"ב אות ג' כתב כן בדעת הרמב"ם. וכ"ד הטורי אבן (הוב"ד במאמרו שם, והוא ניהו בעל המחבר שאגת אריה (חדשות עם ישנות). וכ"כ בספר ישועות מלכו, וכ"כ בבית אפרים או"ח סימן נ"ו, וכ"כ במנחת יצחק שוואדרון על התוספתא, ולהפני משה בר"ה הדין כן בין לרבי יוחנן ובין לר"ל. ולכן למעשה כיון שהרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן והרמב"ם והטו"א, ישועות מלכו, קרן אורה, תרועת מלך, ביא"פ, פני משה כולהו ס"ל דמונין משעת ההרכבה, ודאי דלדינא קשה לסמוך להקל בזה.

ב. מש"כ דהכסוי בעפר לא הוי בהרכבת שרשים, הדברים מסתברים, וביותר מזה מצאנו למרן חזו"א כלאים סימן י"ג אות י"א שכתב דאם הסיר העפר שכיסהו הוי ככל האילן, ואף אם דעתו לחזור ולכסותו בעפר לא הועיל, וכ"ש בנ"ד דהרכיב באילן ורק שאח"כ כיסהו בעפר, דלא הוי כהרכבת שורש.

ג. ובעיקר דינו שם דהרכיב על אילן הגפן הקצוץ למטה מטפח שכתב להקל עפ"ד הרמב"ם והשו"ע סימן רצ"ד סעיף י"ח, בנגוד לדעת הרא"ש הטור והראב"ד. הנה בקונטרס תורה מציון תרמ"ח סימן ב' בתש"ו הגרנ"ה הלוי אב"ד יפו מסיק ג"כ דנל"פ להתיר אפילו כשהרכיב למטה מטפח, אך כתב שאין לי להורות במקום גדולים גאוני ישראל, אבל למעשה צריך רבה כפי שיסכימו הגאונים הגאון רשכבה"ג מהרי"ל דיסקין והגאון ר"ש סלנט. ובסו"ס כ"ד הביא שם הרה"ג ר' א"ל פרומקין ז"ל בשם הגרי"ל דיסקין זצ"ל שאמר להלכה להניח ערך יותר מטפח. (אולם מה שתלו שם ובסימן א' לדין נטיעה פחותה מטפח דחייבת בערלה כל שנותיה, לא זכיתי להבינם, דשם דרך האילן כך הוא שאינו גדל יותר, והכא העיקר תלוי בפלוגתת הרמב"ם והרא"ש כדאמרן, ואכמ"ל).